

Bemærkninger til forslaget

Den voksende internationale handel og outsourcingen af store dele af produktionen har desværre i mange tilfælde medført et kapløb mod bunden, hvor producenterne placerer deres produktion, hvor det er billigst at producere. Hensynet til grundlæggende arbejdstagerrettigheder må alt for ofte vige for ønsket om lave produktionsomkostninger.

Og som det er fremgået af en række tv-udsendelser og avisartikler i de seneste år, er mange varer på hylderne i de danske supermarkeder produceret under utålelige forhold for medarbejderne.

Enhedslisten så gerne, at respekten for de grundlæggende arbejdstagerrettigheder blev sikret gennem forpligtende internationale aftaler og sanktioner over for lande og virksomheder, der forbryder sig mod disse. Vi så også gerne, at man helt forbød importen af varer produceret f.eks. ved brug af børnearbejde eller tvangsarbejde.

Så længe sådanne aftaler og lovgivning herom ikke er tilvejebragt, må det være et mindstekrav, at forbrugeren får mulighed for at fravælge varer, der er produceret i strid med grundlæggende arbejdstagerrettigheder.

I dag har forbrugeren ingen mulighed for at vide, hvordan varerne på supermarkedets hylder er produceret. Virksomhederne kan holde sig i uvidenhed om eller i værste fald direkte skjule, at de ikke respekterer grundlæggende arbejdstagerrettigheder, bruger børnearbejde, fyrer fagligt aktive m.v.

Et etisk mærke, der kan anvendes af producenter, der sælger produkter i Danmark, vil på samme måde som miljømærkerne og økologimærket gøre det muligt for forbrugerne at vælge produkter, der er produceret under ordentlige vilkår, og fravælge de produkter, som er produceret under umenneskelige forhold. Dette vil samtidig give virksomhederne et øget incitament til at respektere arbejdstagerrettighederne i modsætning til i dag, hvor det alt for ofte er en god forretning at tilsidesætte arbejdstagerrettighederne.

Der findes flere fortilfælde for mærkningsordninger. Miljømærkerne Svanen og Blomsten, som administreres af Dansk Standard på baggrund af kontrakt

med Miljøministeriet, har sikret, at forbrugerne kan vælge mere miljøjrigtige produkter, selv om der er diskussion om mærkernes kriterier.

Organisationsmodellen fra disse mærker kan udmærket overføres til et etisk mærke.

Der kan således oprettes et etikmærkenævnet og et etikmærkesekretariat, f.eks. under Familie- og Forbrugerministeriet. Etikmærkenævnet skal bestå af repræsentanter for ministeriet, fagbevægelsen, forbrugerorganisationer, menneskerettighedsorganisationer, detailhandel og erhverv m.fl.

Etikmærkesekretariatet skal behandle ansøgningerne fra selskaber, som ønsker etikmærket på deres produkter, og stå for overvågningen af, at kriterierne overholdes m.v.

Regeringen opfordres ligeledes til at arbejde for, at et etisk mærke udbredes til nordisk, europæisk og globalt niveau. Etikmærkenævnet og -sekretariatet skal i så fald administrere sådanne mærker i Danmark, ligesom det er tilfældet for miljømærkerne.

Denne indsats skal dog ikke forhindre Danmark i at oprette et selvstændigt nationalt mærke.

Kriterierne, der skal opfyldes, for at producenterne kan få lov at bruge mærket, skal, ligesom det er tilfældet for miljømærkerne, løbende udvikles og revideres af mærkenævnet, for at der kan opnås en stadig større grad af beskyttelse af arbejdstagerrettigheder. Kriterierne skal dog som minimum omfatte, at varen er produceret i respekt for følgende centrale arbejdstagerrettigheder baseret på ILO-konventionerne og FN's menneskerettighedserklæring:

1. Ansættelse sker frivilligt (ILO-konvention nr. 29 og 105)
2. Ingen diskrimination i ansættelsen (ILO-konvention nr. 100 og 111)
3. Intet børnearbejde (ILO-konvention nr. 138 og 182)
4. Organisationsfrihed og ret til kollektive forhandlinger (ILO-konvention nr. 87, 98 og 135)
5. Udbetaling af en »Living Wage« - dvs. en løn til at leve for (ILO-konvention nr. 26 og 131 samt FN's menneskerettighedserklæring, artikel 23.2)